

Obsah

I. Soudnictví v českých dějinách

1. Nejstarší české soudní procesy 9
Pověst o Libušině soudu — její skutečný význam — spiknutí proti Soběslavovi I. — odsouzení spiklenců — proces s Menhardem — případ Závíše z Falkenštejna
2. Z příběhů na soudech v době předhusitské 16
Zakládání měst v českých zemích — ráz městského soudnictví — případy z brněnské knihy šéfů — církevní soudnictví — ze soudní činnosti pražské konsistoře — případ Johánka z Pomuku — procesy s českými náboženskými reformátory
3. Husův proces 25
Počátky Husova procesu v Praze — žaloba na Husa v Římě — papežská bula z 20. prosince 1409 — její následky — spor mezi světskou a církevní mocí v Čechách — odpustková aféra r. 1412 — nová žaloba na Husa u kurie — interdikt nad Prahou — Husův proces před kostnickým koncilem — Husovo upálení — hodnocení Husova procesu — procesy v husitských Čechách
4. Památné procesy v předbělohor-
ských Čechách 38
Soud nad Daliborem z Kozojed — Kutnohorští havíři — procesy v Paškově ěře — počátky pronásledování čarodějnic — trestní represe po stavovském povstání r. 1547 — proces Jiřího Popela z Lobkovic — vyvrcholení čarodějnických procesů — činnost soudů v městech: Dačického Paměti — proces v rodině Smiřických

5. Potrestání účastníků českého povstání za třicetileté války . 58
Zásady potrestání českých rebelů — zatčení a vyšetřování obviněných — rozsudek — jeho provedení 21. června 1621 — konfiskační procesy — prodej konfiskovaných statků — Valdštejnův pád — Trčkův proces — pokusy o Valdštejnovu rehabilitaci
6. Činnost soudů v době tzv. temna 72
Potrestání selkého povstání v r. 1680 — proces s údajnými francouzskými diversanty — čarodějnické procesy na Moravě — proces Abelesův a Löblův — spor Chodů s vrchností — jeho tragické zakončení — Šporkovy procesy s Neumannem — Špork v Daliborce — procesy proti tajným nekatolíkům — kanonizační proces Jana Nepomuckého — žaloba na Šporka pro kačířství
7. Na soudech v tereziánské éře . 99
Soudní potrestání podporovatelů bavorské vlády v Čechách r. 1743 — aféry Trenckovy — procesy s tzv. náboženskými blouznivci — spor o jurisdikční pravomoc mezi konsistoří a universitou — poslední čarodějnický proces — zápas mezi Seibtem a Věžníkem — vítězství osvícenství — Vilém Máchova Máje

II. Organizace jurisdikce a procesní řízení ve starém českém státě

1. Soudy a jejich kompetence . . 118
Vyřizování sporů v rozkládající se rodové společnosti — soudnictví v raněfeudálním státu — diferenciaci soudnictví pro různé vrstvy obyvatelstva — počátky a význam zemského soudu — zápas mezi panovníkem a šlechtou o hegemonii v nejvyšších soudech — rozšíření základny stavovství po husitských válkách — šlechtické soudnictví ve stavovském státě za převahy šlechty — snahy Habsburků o ovládnutí šlechtických soudů — absolutistické reformy šlechtického soudnictví po Bílé hoře — změny v činnosti šlechtických soudů v 17.—18. století — postavení městského soudnictví ve feudální soudní soustavě — vytlačování vlivu pána města z měst-

ského soudnictví — vrchní soudní dvory — význam apelačního soudu v českém soudnictví 16.—18. stol. — vítězství učeného právnictví v městských soudech — městské soudnictví jako východisko dalšího vývoje — celkový ráz jurisdikce nad poddanými — organizace pozemkově vrchnostenského soudnictví — nedostatek jurisdikce ve sporech mezi vrchnostmi a poddanými — ostatní soudy — dominantní postavení šlechtického soudnictví ve feudální soudní soustavě

2. Přípravné procesní řízení 155

Předvolání k soudu — následky neuposlechnutí — předpoklady některých žalob: opověď, ohledání — útok a jeho význam — žádost o půhon — řezané cedule — provedení půhonu — zvláštní druhy půhonů — půhony o svědectví — zapsání žaloby — viza — počátky obesílání stran soudem — vytlačení půhonů obesláním a jeho příčiny

3. Přelíčení 169

Soudní termíny — obsazení soudu — soudní síň — soudcovská přísaha — svědčení půhonů — staré právo — zahájení soudu — počátek přelíčení — žaloba a pomluvy stran — průběh přelíčení — jeho odklad nebo přerušování — publikace svědectví — panský potaz — příprava a vynešení nálezu — řízení o náhradu procesních nákladů

4. Písemný proces 184

Vliv kanonického procesu na světské soudy — posilování písemných prvků v řízení — procesní reforma Obnovených zřízení — její kořeny ve starším vývoji — řezané cedule — žalobní libel — obeslání — excepcie — kontumační rozsudek — incidentální spory — replika — duplika — možnost tripliky a kvadrupliky — obeslání svědků — positionální články a interrogatoria — rozbor svědectví stranami — přísahy — inrotulace — potaz soudu — rozsudek — revize procesu — likvidatorní proces — zvláštní druhy řízení

5. Exekuce 205

Exekuční tituly — úmluva a posudek — zvod — obranní list — jalové panování — odhádání — poslední panování — otpory — předmět exekuce — osobní exekuce — zvláštní formy exekuce z dohody stran — soudní

mimoprocesní exekuce — realizace rozsudku v konkursním řízení

6. Řízení před městskými soudy 217

Celkový charakter městského procesního práva — druhy městských soudů — předvolání k soudu — zasedání městských soudů — zahájení soudu — ústní řízení ve městech — ortel a odvolání — počátky písemného řízení — mluvení k „pýru“ — vítězství písemného procesu — sumární proces — písemný proces u městských soudů — apelace a revize — likvidatorní proces — civilní exekuce v městském právu — počátky dražeb — anticipovaná exekuce: obstavení, připověď — konkursní řízení v městském právu — směnečný proces

7. Trestní řízení 236

Původní jednota řízení v civilních a trestních věcech — odlišný postup v některých trestních případech — oddělování civilního a trestního řízení — úpadek akuzatorního procesu — inkviziční proces — hrdelní soudy — vyhledávací řízení — všeobecná inkvizice — speciální inkvizice — ohledání skutkové podstaty — hlavní výsledek — odsouzení k útrpnému výslechu — ortel a odvolání — žádost o milost — náklady trestního řízení

8. Vykonání trestu 251

Význam svépomoci — tresty řádné a mimořádné — vyplacení se z trestu — trest nucených prací — vypořádání — vykonání zahanbujících trestů — tělesné tresty — význam trestu smrti — příprava na popravu — cesta na popraviště — průběh poprav — vykonání lehčích trestů smrti — těžší tresty smrti: čtvrcení, upálení, lámání kolem — odsouzenecova mrtvola

III. Na soudech za starých časů

1. Soudcové a soudní personál 269

Laický princip obsazení soudů — soudcové špičkou své třídy — vytváření práva na soudech — sociální ideál soudce — porušování soudcovské nestrannosti — pracovní disciplína soudců — diferenciacie přisedících

soudu — průběh potazů — menší úředníci jako představení soudního aparátu — deskoví písaři — starosta komorníků — komorníci — radní písaři ve městech — význam písařů na soudech — jejich přičiněním proniká učené právnictví — význam rychtářů pro činnost městských soudů — rychtářovi podřízení — kvalifikace a povinnosti katů — jejich postavení ve společnosti

2. Strany a jejich zástupci 293

Odiózní charakter žalování — tresty za zbytečné obtěžování soudů — rozdílné postavení stran podle stavovské příslušnosti — význam osedlosti — faktická nerovnost stran — metody obcházení práva — typické úskoky žalovaných — pletichy v písemném procesu — možnosti procesního zastoupení — sociální postavení procesních zástupců — jorgeltníci — rozmach advokacie po Obnovených zřízeních — špatná pověst advokátů — jejich pletichy — výdělky procesních zástupců — vynikající čeští advokáti

3. Z důkazního řízení na starých soudech 314

Iracionální důkazní prostředky a jejich význam — boží soudy — přísahy se zmatkem a beze zmatku — provádění přísahy — židovská přísaha — důkaz svědectvím — pojem svědka — ústní a písemné svědectví — absolutní a relativní svědecká nezpůsobilost — výpověď svědka do knih svědomí — publikace svědectví — hodnocení svědectví soudem — nařikání svědectví stranami

4. Mučení 332

Tortura jako prostředek výslechu v trestním řízení — třídní omezení tortury — předpoklady uložení útrpného výslechu — mezitímní rozsudek jako právní titul mučení — prostá pohrůžka mučením — pohrůžka s přiložením nástrojů — stupně skutečného mučení — těžké mučení: španělské boty, skřípec, mučení ohněm — průběh mučení — právní význam výpovědi na mučidlech — následky obvinění na mučidlech — pochyby o účelnosti tortury

5. Věcné vybavení českých soudů 351

Věcné předpoklady činnosti soudů — umístění soudu a jeho písemností — zápas šlechty a Pražanů o umís-

tění zemského soudu a desk — radnice ve městech — ostatní inventář soudu — nástroje pro výkon trestů — pranýře — zařízení k popravám — jejich údržba a obnovování — písemné materiály soudní činnosti — vznik a vývoj zemských desk — druhy desk — názvy kvaternů — městské knihy

6. Ze starého vězeňství	369
<i>Právní účel věznění — soukromé vězení — diferenciacce věznic — vězení pro šlechtu — městská vězení — problém sustentace vězňů — vězeňský režim — život ve vězeních — disciplinární tresty — předpisy o vyšetřovací vazbě</i>	
7. Konec starého českého soudnictví	380
<i>Rozklad feudálního společenského řádu a jeho důsledky — význam pronikání učené jurisprudence — unifikace procesního práva — centralizace habsburských zemí — její projevy v oboru soudnictví — josefínské reformy a konec starého českého soudnictví — jeho tradice</i>	
O pramenech, literatuře a vyobrazeních	391
Seznam obrazových příloh	399
Seznam zkratk	400